

ทำไมต้องใส่ชุดดำไปงานศพ

🕒 นำเสนอเมื่อ 3 ม.ค. 2551

ดูเหมือนแฟชั่นสมัยนี้จะไม่ 'ถือ' เรื่องสีของเสื้อผ้ากันแล้วคนสมัยนี้จึงสามารถสวมชุดดำไปในงานต่าง ๆ ได้ แม้ในงานรื่นเริงก็ตาม ถ้าเป็นเมื่อก่อน ผู้หลักผู้ใหญ่เห็นเขาคงตำหนิและให้ไปเปลี่ยนชุดใหม่ เพราะสีดำเข้ากับงานศพ

คนสวมชุดดำคือคนไว้ทุกข์แสดงความเศร้าโศกอาลัยผู้จากไปคนที่ไปงานศพก็สวมชุดดำเพื่อแสดงความเคารพแก่ผู้เสียชีวิต

เมื่อสืบเสาะเรื่องการสวมชุดดำไปงานศพหรือไว้ทุกข์ของคนไทยจะเห็นว่าไม่ได้เป็นประเพณีของไทยแต่ดั้งเดิม หนังสือประเพณีเนื่องในการเกิดและประเพณีเนื่องในการตาย ของเสถียร โกเศศ กล่าวไว้ว่าคนไทยนุ่งทั้งสีขาวสีดำและสีอื่น ๆ ไปงานศพเพียงจะนิยมเฉพาะสีดำในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามนี่เอง

ต้นเหตุของการแต่งดำที่แท้จริงนั้นน่าจะเป็นความเชื่อที่เกิดจากความกลัวที่มีอยู่ในตัวมนุษย์มานานแล้ว เพียงแต่มนุษย์แต่ละชาติแต่ละเผ่าพันธุ์และแต่ละยุคมีวิธีจัดการกับความกลัวนั้นอย่างไร

ความกลัวที่ว่าคือ กลัวภูตผีวิญญาณของคนตายจะกลับมาและหาร่างอยู่

พิธีศพของฝรั่งที่มีการจุดเทียนไว้รอบร่างผู้ตาย เพราะเชื่อว่าแสงเทียนจะทำให้วิญญาณตกใจไม่กล้าเขाराาง ด้วยเชื่อว่าในโลกของภูตผีวิญญาณนั้นไม่มีแสง มีแต่ความมืดมิดตลอดกาล เมื่อภูตผีเจอแสงเขาจึงกลัว

ดังนั้นเมื่อเขาร่างคนตายไม่ได้ก็อาจจะเขาร่างคนเป็นก็ได้ !

ด้วยความกลัวว่าวิญญาณจะเข้าสิงเอาขณะเปลือย คนเป็นจึงต้องทำตัวให้ต่างไปจากเดิม ด้วยการทาสีร่างกายหรือแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายแปลก ๆ บางชุมชน ญาติผู้ตายที่ใกล้ชิดที่สุดจะเอาเสื้อผ้าของผู้ตายมาสวมอยู่หลายอาภรณ์หรืออาจจะหลายเดือนผู้ชายทางภาคอีสานของบ้านเราที่กลัวโรคไหลตายใช้วิธีทาเล็บด้วยสีแดงให้เหล่าภูตผีเขาใจว่าเป็นผู้หญิงจะได้ไม่เอาตัวไป

ผ้าสีดำที่มักเห็นหญิงม่ายฝรั่งแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนคลุมหน้าในงานศพนั้นก็ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ กลัววิญญาณสามีจะจำได้ โดยเธอจะคลุมหน้าและแต่งดำไว้ทุกข์อยู่ ๑ ปีเต็ม

แต่ทำไมต้องสีดำ ?

นักโบราณคดีฝรั่งสันนิษฐานว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของผิวก เพราะคนผิวขาวยุคแรกทาตัวด้วยสีดำในงานศพเพื่อแยกความแตกต่างระหว่างคนกับวิญญาณ ทำนองเดียวกันคนแอฟริกันผิวดำบางเผ่าที่ทาตัวด้วยสีขาวให้ตรงข้ามกับสีผิวธรรมชาติที่มีอยู่ เป็นการเสี่ยงไม่ให้อวิญญาณเห็นและเข้าสิง แม้ในศตวรรษนี้ก็ยังคงพอเห็นการปฏิบัติเช่นนี้ของคนผิวดำ ส่วนคนผิวขาวเปลี่ยนจากการทาสีตามตัวมาเป็นสวมเสื้อผ้าสีดำแทน

แนวคิดเรื่องชุดดำของคนไทยน่าจะมาจากทางตะวันตกนี้ด้วย เพราะงานศพสมัยก่อนของคนไทยค่อนข้างจะครึ้มเครงของเสื้อผ้าที่สวมก็ไม่ได้เคร่งครัดเจาะจงว่าจะเป็นขาวล้วนด

ำลั่วนั้ยังมีหุรสปการละเลนยามค้ำคีนอื่ก
เป็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมประเพณีที่ฝั้รงเห็นเข้าเมื่อไรเป็นงงเมื่อนั้น

“ข้อมูลสนับสนุนจากหนังสือ ๑๐๘ ของคำถาม / สำนักพิมพ์สารคดี”